

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Quomodo Materia cognoscatur. Cap. 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

terminorum, de qua loquebatur tunc Aristot. sed solum subiectum designasse per voces indicantes naturam, & conditionem quandam infinitam, & interminatam. Ad postremam instantiam, quia Plato materiam dixit per se malam, & expetere contrarium, patet solutio: nam Plato materiam à priuatione seiunxit; ideò non asseruit eam esse per se malam, quia sit priuatio; sed solum esse per se malam cum negatione; quoniam de eius natura, vera est negatio. Inmò Plato in *Lyside* cumulatissimè id declarauit, quod mox Aristot. in primo *Physicor.* 81. breuissimè ex propria sententia profert: declarauit nanque Plato, non malum appetere bonum; sed id, quod neutrum est, ob mali sensum, appetere bonum, tanquam medelam. Sed de hoc infrà latiùs agam; dum considerabo, an materia sit bona, vel mala.

Quomodo Materia cognoscatur.

CAP. IX.

Materia, Diuinitatis est expers, propria idea est destituta; & solum aliud est, siue infinitudo, aliteritas, & locus capax imaginis idearum: propterea per se intelligi nata non est; sed quemadmodum ceteros actus, ita actum cognitionis aliunde recipit. Cognoscitur primò materia per negationem; & iure quidem, cum de ea veræ sint negationes, vt patuit. Huc cognitionis modum manifestauit Plato in *Ti-*

R

mæo inquiring, materiam sine tangentis sensu
 tangi: nam ad eam conuersa animi acies, per-
 inde se habet, ac oculus corporis ad tenebras.
 In hoc cognitionis genere cōuenit materia cū
 Deo; nam Deus quoque negatione cognoscitur:
 & iure conueniunt, quia ambo extrema
 sunt. At differunt; quia negatio in Deo oritur
 ex perfectione, & eandem manifestat: de Deo
 enim agentes, negationi superaddimus, quòd
 sit quid eminentius: Deus non est cœlum, sed
 cœlo eminentior: non anima, non mens: sed
 aliquid supra mentem, & animam: Materiam
 explicantes, e contra negationi addimus quid
 infra: nam Materia non est anima, sed infra a-
 nimam; non est natura, sed infra naturam; &
 ita de singulis. Sic etiam Arist. in 10. Metaph.
 vnà cum Platone dixit, materiam negatione
 cognosci. Dum materia per negationem ex-
 plicatur, non est putandum, eam esse puram
 negationem; est enim pura negatio graduum
 formarum, non autem pura negatio absolutè;
 alioquin nil prorsus esset: ideò putandum est,
 eam in negatione cum quadam affirmatione
 esse positam: quam subindicamus, dum addi-
 mus, sed aliquid infra. Et propterea non ita se
 habet anima, dum materiam considerat, vt dū
 nihil intelligit: dum enim nihil intelligit, asse-
 rit id nihil esse: non sic de materia dicit. Pro-
 pterea Scotus, dum materiæ tribuit actum il-
 lum, quem entitatum appellat; rectè sentit,
 & cum Aristotele, & cum Platone: at minùs
 rectè

rectè loquitur. Non enim apud Arist. propriè dicitur actus; nec apud Platonem, aut actus, aut entitativus: sed cùm de materia aliquid affirmare debeamus, ne videatur penitus nihil, ad eam affirmationem cõuenienter ducimur per analogiam; quam rectè, & conuenientissimè formamus, respiciendo ad transmutationes, & formas, quibus ea subiicitur. Cognitionem materiæ per analogiam, manifestauit Plato in Timæo inueniens, eam adulterina ratione vix opinione percipi posse. Cognitione per analogiam, posita est in conuenientia plurimarum rationum: nõ enim cognoscere materiam per analogiam, est cognoscere materiam per respectum ad formam, vt multi censent: qui enim hoc dicunt, verè indicant se ignorare, quid sit analogia, & quali methodo cognoscatur materia. Explicatur autè materia per analogiam vario modo: veluti, dùm à Platone nuncupatur locus, nuncupatur sinus informis, species inuisibilis, binarius, Sylua, Mater mundi, nutritrix formarũ, & similibus vocibus; quæ cùm per metaphoram tribuantur materiæ, ad analogiam rediguntur: metaphora enim est quædam analogia, vt dixit Arist. in Rhetoricis. Ex quo patet, licere etiam in scientiis nonnunquam, ratione difficultatis rei, vti metaphoris. Præsertim tamen materia per analogiam explicatur; dum similitudo, & conuenientia rationis, sumitur ex materia rei artificiosæ: id eo dicimus; vt lignum se habet ad lectum, &

materia rei artificiosæ, ad rem artificiosam; ita materia rerum naturalium, se habet ad ea, quæ natura constant. Sic itaque per negationem, & analogiam ducimur in materiæ cognitionem: analogia est nobis familiarior, negatio verior: analogia remotiùs, negatio intimiùs nos ducit ad eam; quatenus post analogiam etiam dicimus materiam, nec locum, nec matrem, nec nutricem absolutè esse; sed solùm ei similem. Ex utrisque itaque modis confurgit integra nostra cognitio materiæ, quæ cognitio est omnium infima: nec vnquam rectè dicemus, materiam per se à nobis cognosci; cum materia careat idea, ratione, & notione, quæ intellectum formare valeat.

*An Materia sit genita, & Mundi generationem
antecedat.*

CAP. X.

Manichæi Materiam primam, non secùs ac Deum, existimarunt esse initium primum, à nullo pendens: cætera verò omnia à Deo, & à materia pendere: ita tamen, vt bona penderent à Deo, mala verò à materia; inter quæ duo boni & mali principia, perennis vigeret pugna; & in nonnullis vnus, in aliis alterius appareret victoria. Stoici cum Manichæis in hoc conueniunt, quòd materiam asseruerunt esse initium primum, ab alio non pendens; quæ ita patiendi esset principium, vt Deus agendi, & mouen